

In de ban van Rügen

Alex Vissering en Nico de Vries

Van 6 tot en met 10 oktober zijn Nico de Vries en Alex Vissering op het eiland Rügen geweest. Het eiland ligt in het noorden van het voormalige Oost-Duitsland en is bekend om de grote hoeveelheden Kraanvogels die hier elk jaar pleisteren en doortrekken.

Zondagmiddag om 13.30 uur vertrokken wij uit Sellingen. De reis verloopt verspoedig tot aan Lübeck. De auto-weg, die tot dan toe vierbaans is, gaat over in een zeer drukke twee-baansweg. Via de plaatsen Wismar, Rostock en Stralsund komen we om 24.00 uur aan in Rügen.

Onze eerste stop is Ralswiek, een parkeerplaats ongeveer 4 km boven de hoofdstad Bergen gelegen.

Rügen is een eiland dat verbonden wordt door een brug vanuit de plaats Stralsund. Het eiland wordt onderverdeeld door weer andere eilanden en schiereilanden, te weten: Jasmund, Schaabe, Wittow, Hidden See, Ummanz, Monch Gut, Bug en Zudar. Het landschap is erg glooiend en doet met zijn baaien veel aan Denemarken denken. Er is vooral veel akkerbouw aanwezig. Veel loofbos is vooral te vinden op Jasmund. Naaldbos vindt men hoofdzakelijk op het toeristisch ingestelde Schaabe.

7 oktober 1991

Het weer is uitstekend mooi zonnig en er heerst een aangename temperatuur.

Twee Rode Wouwen en enige tientallen Buizerden verwelkomen ons. Ook horen we overal Kolganzen en Grauwe Ganzen. Bij de Grosser Jasmunder Bodden zien we o.a. duizenden Tafel- en Kuifeenden, een Roodhalsfuut, Aalscholvers, Meerkoeten en Knobbelzwanen. Vanaf de weg kun je prachtig zowel de Grosser als de Kleiner Jasmunder Bodden bekijken. Vis schijnt, naar later bleek, voldoende aanwezig te zijn. Vooral snoek en baars. Vandaar de veel aanwezige vissers.

Wij vervolgen onze reis door het landelijke Jasmund. Nog echt Oost-duits. De prachtig gelegen spaarzame wegen zijn ofwel onverhard of met kinderkopjes aangelegd. Geelgorzen, Putters, Groenlingen en veel Ringmussen. De Buizerd wordt diverse malen gezien.

Het plaatsje Glowe is de volgende plaats waar we even stoppen. Hier zien we onze eerste Kraanvogels overvliegen, 22 in getal. Boven het braakliggende land zien we 2 Ruigpootbuizerden, 3 Buizerden en een Zwarte Roodstaart. Bij de Koningshorn zien we Drieteenstrandlopers en 12 Krombekken lopen.

Er zitten veel Grote Mantelmeeuwen, Zilvermeeuwen, Kokmeeuwen en Aalscholvers op een pier voor de kust. Middelste Zaagbekken zitten in zee.

We besluiten op een camping in Puttgarten te overnachten. Vanaf Puttgarten is het een kleine wandeling naar Kaap Arkona. Hier krijg je een mooi

beeld van de kust. Vooral de krijtrotsen zijn opvallend. Erg toeristisch, dat wel, maar de moeite waard om te bekijken. We zien twee groepen Kraanvogels vanuit zee binnenvliegen. In de veel aanwezige duindoorn wemelt het van de Goudhaantjes. In de Oostzee zitten o.a. veel Eiders, een paar Brilduikers, Middelste Zaagbekken en behoorlijk wat Wilde Eenden.

Op de terugweg naar de camping doen we dan onze eerste verrassende waarnemingen en wel een 20-tal Dwerggorzan en een Alpenwatersalamander.

De salamander is makkelijk te determineren. Bij de Dwerggorzen wordt dat wat moeilijker totdat een tweede groep de doorslag geeft. Duidelijk kleiner dan de Rietgors en een opval-

Onze wandeling gaat verder naar het prachtig gelegen plaatsje Vitt. Het oude vissersdorpje ligt helemaal verscholen tussen bos en duinenpartijen. Het heeft een klein haventje en is officieel een beschermd natuurmonument. Veel toeristen bezoeken het pittoresk gelegen plaatsje. We nemen een paar foto's en vervolgen onze weg naar Puttgarten.

Later in de middag bezoeken we het westelijk gelegen gedeelte van de camping en lopen een eind langs de Oostzee-branding. Ook hier weer opvallend veel Wilde Eenden in zee.

lende roep.

De eerste dag op Rügen zit er op en we zijn enthousiast!

8 oktober 1991

Wederom een onbewolkte dag met veel zon. Vanaf het schiereiland Wittow rijden we via Schaabe, met zijn vele pijnbomen, terug naar het Schiereiland Jasmund. We gaan naar het natuurgebied Stubbnitz. Dit fraai gelegen bosgebied gelegen aan de Oostzee bestaat hoofdzakelijk uit loofbos,

met vooral eiken, beuken en berken. Ongetwijfeld is het gebied rijk aan zangvogels. Een bezoek in het voorjaar zou de moeite waard zijn. Bij Stubbenkammer kun je tegen betaling de Konigsstuhl bezoeken. De Konigsstuhl is het hoogste punt van het eiland Rügen en bestaat uit een krijtrots. Vanaf dit punt krijg je een mooi beeld van de kustlijn van Oost-Rügen.

Wij besluiten via een steile afdaling door het bos naar beneden te gaan. Er ligt veel dood hout met daarop al de eerste paddestoelen. Ook de aanwezige flora is bijzonder. De planten staan op een krijtbodem en soorten zoals steenbraam (voor Westerwolde bijzonder) staan er veel.

Aan vogels zien we o.a. Appelvink, Grote Bonte Specht, Glanskop en veel lijsterachtigen, waaronder de Koperwiek. Beneden aangekomen zien we in zee Grote en Middelste Zaagbekken en Zwarte Zeeëenden. We blijven hier een tijdje genieten van de branding en in het vooruitzicht van een zware klim naar boven.

Die zware klim is toch de moeite waard en voor een ieder aan te raden. Jammer genoeg begint het toerisme ook hier grote vormen aan te nemen. We zijn benieuwd hoe dit in de toekomst zal aflopen.

Via Sassnitz gaan we naar het zuiden. Het is hier in het oosten van Rügen druk. We besluiten dan ook om via Binz naar het westelijk gelegen eiland Ummanz te gaan.

Voordat je het eiland via een brug oprijdt is het raadzaam even te stoppen bij de aan de weg gelegen Varbel Vitzer Bodden.

Kuif- en Tafeleenden zitten er weer met duizenden. Maar ook een 7-tal Witoogeenden, Smienten, Krakeenden, Canadese Ganzen, honderden Knobbelswanen, Grauwe en Kolganzen en Futen. Een honderdtal Goudplevieren en Kieviten vliegen en fourageren boven de aangrenzende bouwlanden.

Het eiland Ummanz is niet groot en een groot gedeelte van het eiland bestaat uit akker- en grasland afge-

wisseld met bossen (naaldhout). In het zuiden van het eiland ligt een groot vogelreservaat waar veel Kraanvogels fourageren en waar ook de Zeearend broedt.

Het gebied is niet afgesloten doch de plaatselijke bevolking vraagt aan de bezoeker de landerijen niet te betreden. Verstoring is gauw veroorzaakt.

Op het eiland is eigenlijk maar één dorpje, Waasse. De wegen zijn slecht doch wel te berijden. Wel smal en bestaande uit betonplaten met een grasstrook in het midden.

Spoedig zien we onze eerste Kraanvogels. Er gaat dan wel wat door je heen. Prachtige vogels, vaak 2 adulten met een jong. Het eiland is vogelrijk en roofvogels zien we dan ook genoeg, vooral Buizerd en Ruigpootbuizerd. Bij het gehucht Suhrendorf ligt een kleine camping. Hier overnachten we.

Tegen de avond, het is 6 uur, begint het feest. Duizenden Kraanvogels vliegen naar hun slaapplek. Deze ligt voor het schiereiland Bock, ongeveer 1 kilometer westelijk van de camping. De Kraanvogels overnachten hier massaal en staan in het water. Het is een prachtig gezicht om al die duizenden vogels naar hun slaapplek te zien vliegen, met name het geluid bezorgt je kippevel. Totdat het donker wordt blijven we dit schouwspel volgen en we besluiten om morgenvroeg en morgenavond eens een telling te verrichten.

In de vroege avonden horen we ook nog het geluid van de Bosuil en dat besluit een prachtige dag.

9 oktober 1991

Wederom een prachtige zonnige dag met temperaturen schommelend tussen de 18 en 20 graden. Wat wil je nog meer! Om 6 uur staan we op. Het is windstil. We horen overal het aanzwellend geluid van duizenden kraanvogels. Wat is dit mooi! Wanneer zie je zoveel Kraanvogels? Voor elke vogelaar, vinden wij, een must! Dit moet je echt gezien hebben.

Tegen achten is dan alles rustig en we gaan aan de koffie. Een visser laat zijn vangst zien als plotseling vogels in paniek wegvliegen. Oorzaak, een Zearend! Hij is mooi te zien, een adult exemplaar. De dag begint alweer goed en we besluiten vandaag op Ummanz te blijven.

In zee zitten honderden zwanen. Het zijn vooral Knobbel- en Kleine Zwanen. Ook zijn er nogal wat Canadese Ganzen die hier fourageren. Vergeleken met de vorige dag zien we veel trek van Kolganzen. Honderden trekken langs, op weg naar Noord-Duitsland. Ook zien we Grauwe Ganzen en enkele Rietganzen. Geen Rot- en Brandganzen, ze zullen wel een andere trekroute hebben.

Voor de camping lopen enige Krombekstrandlopers naar voedsel te zoeken in het aangespoelde zeewier. We zien trouwens opmerkelijk weinig steltlopers op Rügen. Een paar Wulpen, een Zwarte Ruiter, 2 Steenlopers en de al eerder genoemde strandlopers bij Glowe. Een welkome aanvulling zijn dan ook de 3 voedselzoekende Paarse Strandlopers.

Ik zei het al: er zijn veel roofvogels op het eiland. Doch opmerkelijk detail: de Torenavalk is er bepaald zeldzaam en we zien er dan ook geen een. Wel zien we enkele Sperwers en Blauwe Kiekendieven en de al eerder genoemde Buizerden, Ruigpootbuizerden en Zearend. Van de laatste broedt volgens zeggen al 23 jaar lang een paartje op Ummanz.

Om 18.00 uur is het dan weer zover. De Kraanvogels komen. We tellen ook de overtrekkende ganzen en dit zijn er al gauw enige honderden, voornamelijk Kolganzen. We tellen deze avond ongeveer 22.000 Kraanvogels en dat klopt ongeveer volgens de campingbaas. Naar schatting zaten aan het begin van de maand bij Bock ongeveer 50.000 Kranen! Er zijn er dus al heel wat vertrokken.

Het is 20.30 uur en we besluiten om Rügen te verlaten. De bedoeling is om nog een dag in de Muritz te kijken: volgens zeggen een prachtig gebied met vooral veel roofvogels. Om 21.15 uur rijden we over de brug die Rügen verbindt met het vasteland.

Dit was dan Rügen. Een prachtig eiland met opvallend veel natuurschoon. Er is voor de vogelaar veel te zien en te beleven. De bevolking is vriendelijk en men verteld graag over de natuur en zijn vogels en dan natuurlijk over de Kraanvogels. Het vliegen van deze enorme hoeveelheden Kraanvogels moet je eenvoudig gezien hebben om een goed beeld te krijgen van deze prachtige vogel.

Wij hopen met dit verslag veel mensen een plezier te doen, want wij, ondergetekenden, hebben al weer heimwee naar Rügen.

Alex Vissering en Nico de Vries

Opmerking van de redactie:

Voor wie geïnteresseerd is geraakt door dit verslag kan voor een complete lijst van de door de schrijvers waargenomen soorten terecht bij de redactie (Bert de Bruin).